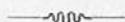

OMLADINA

Glasiló narodno-radikalnega dijaštva.

Izhaja enkrat na mesec ter stane za celo leto K 4.—; za dijake K 2.40; posamezna številka 40 vin. — **Dopisi** naj se blagovole pošiljati uredništvu najkasneje do 20. vsakega meseca v Ljubljano na Strmo pot št. 4. — Le frankovana pisma se prejemajo. — **Upravništvo** je v tiskarni J. Blasnika naslednikov v Ljubljani, Breg št. 12.

Leto I.

Ljubljana, meseca avgusta 1904.

Štev. 5.

Vsebina: Uvodnik. — »Prosveta«. — O Sokolstvu. — O pomenu ankete. — Listek. — Naročnikom.

Ljubljana, 1. velikega srpana 1904.

Na lanskem kongresu slovanskih žurnalistov v Plzni je govoreč o slovanski vzajemnosti dejal znamenit česki žurnalist, da imajo spori, ki jih med sabo bijejo Slovani, svojo dobro stran. Značijo namreč, da vzajemnost — raste. Pred sto leti ni bilo sporov, pa tudi ne znanja. Idealna misel stopa v življenje in naravno je, da brez težkoč ne prodere. Narodi so začeli paktirati o temeljnih kamenih, na katere naj se zida zedinjenje, in o mejah, ki se naj jih podere, da se združimo. Želje Kollárjev in Gajev se niso izpolnile, ideja pa je ubrala svojo naravno evolucijsko pot, ki ne pripušča skokov.

Slovenci smo kot slab in hudo eksponiran narod kmalu uvideli, da nam treba vnanje opore in smo goreči glasniki slovanske vzajemnosti. Nam in Čehom je spričo nemškimi navalom najjasnejše, da Slovani drug drugega potrebujemo. Prvi in danes najmočnejši motiv k slovanski vzajemnosti je negativni element, ki leži v obrambi. Sovražnik nas sili h koncentraciji, da varujemo drug drugega. Narodna, pred vsem jezikovna sorodstva so dejstva, na katerih temelji naš skupni interes. Nam vsem je v korist, da se vsi ohranimo in ojačimo. Iz tega skupnega interesa izvira čut slovanske solidarnosti. Čim večji bodo skupni interesi, tem večja bo vzajemnost. Od obrambnega momenta, ki ga čujemo tolikrat v besedah »Vaš boj je naš boj«, mora interes preiti na kulturo in gospodarstvo brez ozira na napadajočega tujca, da se bo reklo: »Vaš kulturni napredek je naš kulturni napredek«. S študijem jezikov in po njih s proučevanjem dela slovanskih narodov se kultura medsebojno podeljuje. Že danes se vrše med Slovani taki stiki, največ med nami in Čehi. Gospodarska vez je trajna utrditev

vzajemnosti. Politična solidarnost gre paralelno z bojno solidarnostjo, a trajna in zanesljiva je le, če temelji na kulturni ali celo gospodarski vzajemnosti.

V prejšnjem stoletju se je polagala največja važnost na jezikovno izjednačenje. V istini bi jednak jezik kot posrednik kulture sčasoma, čeravno ne takoj dovedel do popolne vzajemnosti interesov. Poskusi slovanskega kozmopolitizma so se ponesrečili. Narodovemu jeziku preoddaljeni jezik se ne da brez škode dekretirati niti narodu brez literature, kaj šele narodu, ki ima pismeni jezik. Primera z nemškim jezikom je v tem oziru čisto napačna. Dejstvo pa je, da se slovanski jeziki vsled kulturnega občevanja in prometa bližajo; spontanno se bliža slovenščina srbohrvaškemu jeziku. To naravno izjednačevanje mora vsak z veseljem pozdraviti, je podpirati in spešiti.

Iz zgodovine se da dokazati, da je med Slovani od nekdanj obstajal neki čut vzajemnosti. Razne slovanofilske struje, poezija, znanost, osobito slavistika so ga množile. A prvi korak k slovanski zavednosti je zavednost posameznih narodov. Rusi imajo razvit državni, ne pa narodni čut, zato so po večini nezreli umevati naš slovanski čut. Slovanstvo je nadaljevanje narodne misli.

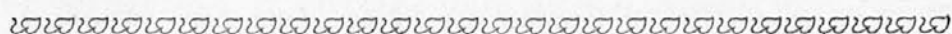
Mi ne pričakujemo edino od Slovanstva narodne rešitve. Kulturno in gospodarsko ojačenje našega naroda nam je prva potreba, Slovanstvo je opora in pomoč. Samega sebe treba povzdigniti in ne se le na brata zanašati. Pri tem pa nismo »Samoslovenci«, ampak hočemo, da smo Slovani medsebojno deležni svojega dela. Naš nacijonalizem je omejen po slovanski vzajemnosti.

V našem političnem življenju se dostikrat pojavlja vprašanje, ali se sme Slovenec kot sodnik utikati v politične razmere katerega slovanskega naroda. Tudi za nas dijake je to vprašanje važno, če tudi naša struja ni politična. Nam je hrvatski klerikalec ravno tako nasprotnik, ravno tako grajamo starčevičanskega Samohrvata ali celo Madjarona, kakor da je član našega naroda. Kot Hrvat nam je ljub kakor da je Slovenec, a njegova politična struja nam je nasprotna. Menimo da s tem ne škodujemo bratskim stikom, ampak močno pospešimo zблиževanje.

Med nositelji slovanske ideje ne zavzema dijaštvo zadnjega mesta. Prilike ima dovolj seznanjati se z drugimi Slovani. Pohaja naj slovanska vseučiliška mesta in naj išče, kamor pride, stika s tamošnjimi Slovani vseh stanov. Dijaštvo v mnogem posreduje kulturni napredek drugih narodov. Sestajajoč se na izletih in shodih z drugim slovanskim dijaštvom goji medsebojno spoznavanje, opozarja na važnost položaja slovenskega naroda. Učenje slovanskih jezikov, posebno ruščine in češčine vsaj toliko, da dobro razume, bodi dolžnost slovenskega dijaka.

Kedar se govori o slovanski vzajemnosti, jih je vedno dovolj, ki izuste besedo fraza. In v istini, večinoma imajo prav. Nikjer se ni še toliko praznih besed streslo, kakor v tem vprašanju. To diskredituje idejo, odbija misleče

ljudi, ker nasprotuje raziskujočemu mišljenju. A mnogokrat je čuti besedo v zvezi, kjer ni opravičena in je le moda. Čut, da smo Slovani interesna skupina, se dejansko množi pod pritiskom sovražnika in iz nas samih. Na smešno besedičenje naša obsodba, mnogo bolj pa težimo za tem, da sami iščemo in najdemo pot do realne slovanske vzajemnosti.

„Prosveta“.

Želja, da se dijaštvu na Kranjskem vstvari organizacija, ki naj speši izobrazbo njegovo, ga vsposablja in navaja k poljudnemu delu, se je izpolnila. Dne 15. mal. srpana se je osnovala »Prosveta«. Ustanovni občni zbor je najboljša priča, kakšne naloge si stavlja društvo, za to ga obširneje popisujemo.

Otvoril se je s tremi predavanji. Tovariša M. Dvořák, češki dijak in T. Grabowski, poljski dijak sta poročala o poljudnem delu češkega, oziroma poljskega dijaštva in dokazala, da je dijaštvo za narodno drobno delo sposobno in da se more sklicevati že na vspehe. Gotovo je sicer, da se način poljudnega dela ne da kopirati od naroda do naroda, ker ni nobeno delo tako specifično narodno, kakor drobno delo, ki ima izhajati vedno iz podlag, ki jih daje izobrazno in gospodarsko stanje ljudij, ki smo si jih izbrali za objekt. Pogled na druge narode pa je koristen, da se vidi ideja, da se spozna uspešnost kake taktike in da se izogne sličnim napakam. Čeravno se kulturni napredek, ki ga prineso narodne knjižnice, predavanja in druga kulturna sredstva, ne da izraziti točno s številko in bi morda tu bila potrebna kaka anketa, in če tudi statistika od dijaštva ustanovljenih knjižnic in izvršenih predavanj na Češkem izza l. 1895 ni podrobno izdelana, se nam zdi vendar vredno navajati število: nad 1000 narodnih knjižnic je ustanovilo in nad 2000 predavanj je imelo češko dijaštvo. — Na občnem zboru se je povdarjalo, da stoji drobno delo izven strank, ker si izbira za objekt celi narod in mu program izhaja iz razmer kraja, ki ga skuša na podlagi gotovih splošnih idej povzdigniti.

Na Poljskem je dijaštvo delaven del v splošnem društvu »Towarzystwo Szkoły Ludowej« ki ima 20 ljudskih šol, je priredila l. 1902. 20 analfabetskih kurzov za dorasle in vzdržuje 233 javnih čitalnic in knjižnic s približno 50.000 zvezki. Pa tudi na Češkem se kaže, da gre razvoj v smeri, da se pridružuje dijaštvu starejša inteligenca. Najboljši krajinski društvi »Sazavan« in »Radbuza« sta zapustili samodijaški značaj. Na ta način jim bodo sledila i druga češka društva, ker se toži, da je za naloge ferijalnih društev premalo delavcev v dijaštvu in je delavnost društva odvisna od par energičnih članov. Da bo tudi pri nas prej ali slej prišlo do tega, je gotovo: danes ni take inteligence ali vsaj je ni dovolj, kateri bi se dijaštvo moglo pridružiti v idejah, ki jih zastopa »Prosveta«, da bi mogla biti vzorni vodnik dijaštvu.

Tako inteligenco še le vzgojiti, je delo »Prosvete«, in ob nastanku društva je treba poudariti kot vodilo dvoje: da vzgaja »Prosveta« v članih uverenje, da ji imajo ostati dorasli člani še dalje sodelavci in da se že danes tesno drži in podpira one maloštevilne, ki že danes čistijo in delajo pot ideji ljudskega izobraževanja.

Tretji je predaval dr. Ravnihar o sokolstvu. Edini pravi odgovor, ki ga more dati dijaštvo na njegova izvajanja, je: V »Sokola«! ali da se napačno ne umemo: V sokolsko telovadnico!

Po poročilu pripravljalnega odbora in volitvah so razvijali razni poročevalci program dela »Prosvete« za nastopno leto.

Društvo si ustanovi svojo knjižnico, ki naj pred vsem obsega knjige o poljudnem delu vseh narodov. Po poročilu tov. Breznika se določijo strokovne knjige, ki naj jih odbor takoj nakupi. Vsak član naj bi poljudno literaturo proučil. — O narodnih, predvsem potujočih knjižnicah, ki jih bo ustanavljala »Prosveta« poročata tov. Bercè in Ribnikar. Članom se naroča, da zbirajo knjige in jih upošljejo »Prosveti«. Tu se razdele po provizoričnem vodniku. Da nas praksa ne iznenadi, se sklene prvo leto delati le po provizoričnih načrtih. Definitiven vodnik se izdeluje 1.) po gotovih teoretskih načelih, ki so potrjena v vzgledu in uspehu drugih narodov, 2.) po praktičnih slovenskih izkustvih, ki se jih skuša doseči statistično iz dolgoletnih zapisnikov knjižnic, ki jih je ljudstvo upotrebljevalo. Sedaj se preiskuje po izposojevalnem zapisniku šišenske čitalniške knjižnice, ki je skoro ljudska knjižnica, za 25 let nazaj, katere knjige so se najbolj čitale. Predložili so se formularji za knjižniško poslovanje. Do zdaj se je nabralo že 350 knjig.

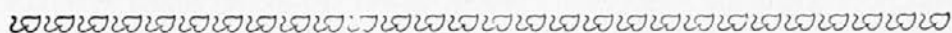
O uvedbi narodnega kolka za »družbo sv. Cirila in Metoda« poroča tov. Kuhelj. Ferijalno društvo »Adrija« je odstopila lojalno svoj kolek »Prosveti« v uporabo. Kar se ga proda na Kranjskem, pripade »Družbi sv. Cirila in Metoda«. »Prosveta« je s tem prinesla v naše kraje napravo, ki obeta šolski družbi prinesiti lep stalen dobiček.

Tov. Kuster je poročal o statističnem, oziroma anketnem delu »Prosvete«. Preiskati se ima uspehe važnega ljudskoizobraževalnega činitelja — naših bralnih društev. Društvo naj pripravi potrebno, da se preiščejo narodno-nevarni kraji na Kranjskem, da se javnost opozori na grozeči nemški upad. Svojim članom naj da vprašalne pole, da se priuče statistično opazovati. Kedar prinese na dan snujoča se »Izobraževalna akademija« svoje vprašalne pole za narodni kataster, naj dijaštvu izroči pri tem mu pripadajočo nalogo. Na predlog dr. Lončar-ja se privzame k temu še nabiranje krajepisnih imen po formularju, ki ga je izdala »Slovenska Matica«.

Ob sebi je umljivo, da »Prosveta« že izvršuje svojo glavno nalogo: izobražati dijaštvo. Takoj po občnem zboru se je izvršil osemdnevni kurz iz naravoslovja. Predaval je vsaki dan od 7. do 1/2 9. ure zjutraj phil. Grošelj. Prvi teden vel. srpana bodo izleteli v tovarne: v predilnico, tobačno tvornico, v Koslerjevo pivovarno v Ljubljani. Isti teden si ogleda društvo vzorni

čebelnjak g. Bukovica na Viču. Pozneje bodo medicinska predavanja. Ljubljanski dijaki vseh šol se udeležujejo izobraževalnih preredb »Prosvete«. Člani na deželi so pozvani prirediti slične poučne kurze in izlete.

Na občnem zboru se je določila tudi članarina po 2 K na leto in enkratna vstopnina 2 K. Podporni člani plačajo najmanj po 10 K, ustanovniki po 100 K. Naklonjenost slovenske inteligence v tem pogledu bo vplivala na uspehe »Prosvete«, ki ima nado, da si na podlagi svojih dobrih idej in poštene volje do dela pridobi čim dalje več iskrenih prijateljev in pomočnikov.

O Sokolstvu

predaval na prvem občnem zboru »Prosvete« slov. akademikom *dr. Vladimir Ravnihar*, podstarosta ljubljanskega »Sokola«.

Ni mnogo narodov na svetu, ki bi imeli toliko zunanjih pa tudi notranjih sovražnikov, kakor naš borni rod slovenski. Vas za vasjo pada v brezdanja in nenasitna tuja morja, grozni viharji pretresajo nam domačo hišo. Kaj hočemo, kaj moramo storiti, da ohranimo sebe, da si ohranimo svoje domovje? Na to vprašanje je odgovor: sprejeti boj na celi črti.

Stvar vsakega resnega politika slovenskega bi torej morala biti, da razmišlja, kako bi pripravljal sebe in maloštevilno vojsko slovensko na vsiljeni nam orjaški boj. Tu mora izginiti vsaka fraza, vsaka prazna beseda. Od srede 19. stoletja sem, od takozvanega preporoda slov. naroda je živel rod slovenski samo od »narodnega navdušenja«, od enega dne do drugega, ne pomislivši, da navdušenje izgine, in kaj potem? Slovenci smo raztrošeni po raznih kronovinah, v vsaki hitimo za drugimi cilji, za drugimi smotri, vsi skupaj pa še danes ne vemo, kaj hočemo in kako vsaj hočemo doseči tiste takozvane ideale, ki so jih povdarjali in jih še povdarjajo v zadnjih 50. letih razni slavnostni govorniki.

Toda govoriti hočem danes o sokolski ideji, ki v njej najdete vso politiko, ki naj jo zasleduje vsak Slovenec.

Mal narod smo; Tyrš pa pravi, da narodi čim manjši so, tem delavnejši morajo biti, da bi tudi ob skromnejšem številu svojem bili in ostali veljavni in važni člani človeštva in da morajo v vsem tem bolj paziti na zdrav razvoj in napredek svoj.

Maloštevilnost torej ni nikak razlog za to, da bi morali vreči puško v koruzo; saj imamo izglede v svetovni povestnici — imenujmo Čehe, Dance, — da so tudi mali narodi postali svetovnoslavni. Sploh ako nam je kaj na tem, da bodi naš narod velik in krepak, moramo odložiti pesimizem, ki uničuje ves pogum, vsako delo, vsako boljše misel in ki zamori vsako pričeto nado v boljše prihodnjost. V pesimizmu pa se kopljejo najraje narodni-lenuhi!

Sokolska ideja, ki ji je izvor ljubezen do domovine, do lastnega rodu, hoče, da bodi ta domovina srečna, na vrhuncu moči in slave, da bodi ta rod srčan, velik in bogat, da naj kraljeva prosveta ga venča z zlatim svojim zmagovalnim vencem.

Vse drugo, kar tiči v sokolstvu, je sredstvo, da dosežemo stavljeni cilj.

Ako naj narod med svojimi vrstniki nastopa kakor njim jednakovreden, ako naj je rod v celoti močan po idejah, krepak po fizični sili, tedaj je pred vsem treba, da je vsak posamezni član tega rodu močan po duhu in krepak po telesu. Le rodovna skupina sestavljena iz takih telesno in duševno zdravih članov more zmagonosno stopati naprej. To skuša doseči sokolska ideja z vsakim tudi majhnim narodom, to hoče doseči tudi s slovenskim narodom.

In tu prične podrobno zistematično in organizovano delo Sokolstva. Pričenja pri posamezniku, prehaja na društvo, na zvezo društev in končno na vse rodovne člane brez izjeme.

Glavna skrb je: posameznika vzgajati in spopolniti; vodilna misel pa nam bodi: vežbajmo in urimo telo, negujmo in pridobivajmo si zdravo telo v ta namen, da more na tem zdravem temelju vspevati zdrav in svež duh. In če imaš krepko telo s krepkim duhom, tedaj glej še dalje, da si pridobiš silno telo in silnega duha! Vsak bodi cel mož, človek in pol; mislimo si pa ves rod ali vsaj njega veliko večino na samih takih stebrih — kje je sila, da bi ga premagala?

Pojedinčeva vzgoja pričenja s zistematičnimi telesnimi vajami na temelju vzornega Tyršovega sestava. Telesnim vajam se pridružijo vaje duha in duše. Duha razbistriti, dušo požlahtniti! Kaj koristijo najboljšemu telovadcu, če prihaja za dve uri na teden redno v telovadnico, ako pa potem prečuje v zakajenih beznicah in kavarnah cele noči, ako mu alkohol razjeda telesno ustrojstvo, ako mu spolni ekscesi lomijo in mehčajo mišice. Tak človek je telovadec — pa Sokol ni! V tem edinem primeru lahko kažemo idejo sokolsko. Ne vadimo telesa zaradi telovadbe, temveč, da telesu, duhu in duši ohranimo ali pa pridobimo zdravje svežosti in moči do pozne starosti. Na ta način si vzgojimo cele može, može značaje, ki vsaki od njih najtrdnije zastavi odkazano mu mesto.

V tem zmislu nam razloži Tyrš misel-vodnico ideje sokolske: »stvar sokolska pa, kakor se obrača do vseh slojev in stanov pomeni sedaj toliko, kolikor telesno in tudi npravstveno vzgojevanje in plemenitenje vsega naroda češkoslovanskega, njegovo vzgojevanje do moči, nevstrašenosti, plemenitosti in večje ubranljivosti, in mora torej težiti za tem, da bo nasled ves narod v njenem krogu.«

Vseh slojev in vseh stanov se torej mora oprijeti ideja sokolska, in kar nič ni treba izgublјati mnogo besedi, da dokažem, da dijak-akademik je

med prvim klican v kolo sokolsko, da bodi pogumni nositelj in najboljši razširjevalec ideje sokolske.

Stagnacijo slovenskega sokolstva pripisujem v prvi vrsti nedostatku slovenske akademiške inteligence v krogih sokolskih. Nedostajalo nam je mož, ki bi saj proučili sokolsko misel; kje naj bi še našli ljudi, da bi jo učili in razširjali. In tako smo do zadnjih 10 let ostali tam, kjer smo bili pred 40 leti, da, celo nazadovali smo.

Kdor ima količkaj vpogleda v delovanje sokolstva, lahko spozna, da težišče vsega vspaha leži na dobrih vaditeljih. Sokolska telovadba ni težavna, da si jo priučimo. Telovadski sestav je tako izboren, da se telovadbe priuči in najsibo še tak neokretnež. Treba je le dobrega učitelja (in mora biti tudi pedagog), da zna praktično vpotrebljati, kar mu je podala teorija. Teorijo in prakso spraviti v skladnost, to more mnogo boljše in hitreje storiti mož-inteligenčen. Dočim potrebuje obrtniški vajenec več let preden je sposoben vaditelj, potrebuje akademik ravno toliko mesecev. Seveda mora biti telovadec, vsaj dober telovadec.

Evo, kako neprecenljive vrednosti bi bili akademiki v Sokolstvu!

Pa akademik bi imel še mnogo drugega posla. Sokol mora podati svojemu v dušnem in duševnem oziru zanemarjenemu bratu izobrazbo in vzgojo. To dosežamo s predavanji, knjižnicami in neposrednim podukom.

Vidite torej, da ima Sokolstvo na svojem programu tudi vse to, kar naj store Vaša »Prosveta«, »Bodočnost« »Adrija« itd., samo s tem razločkom, da so pri nas že pripravljena tla, treba je samo zasesti stol in ljudski učitelj v pravem pomenu besede ima pred seboj mnogobrojne zbrane in hvaležne učence. Tem hvaležnejše, ker zanje ni treba visokih predavanj: osnovni nauki matematike in fizike, zemljepisje, zgodovina, prvine v narodnem gospodarstvu, glavne poteze dnevne politike, nekoliko pojmov v pravoznanstvu, zdravilstvu — zadošča. Vse to z lahkoto obvladuje dijak-akademik, ki bi poleg tega urejeval društveno knjižnico ter razdeljeval iz nje inteligenci izposojevalčevi primerne knjige.

Mnogo posla čaka torej akademike v sokolskih društvih, samega podrobnega dela, ki sicer ne obeta nikakih posebnih časti, nikakega zunanjega bleska, nobenih častnih naslovov, ki pa je vredno več kakor vsa naša ničevna visoka politika in ki je po mojem prepričanju glavna, če ne edina rešitev slovenskega rodu. Zadnji čas je že, da se otresemo vseh meglenih fraz, s katerimi ne slepimo samo javnosti, temveč v prvi vrsti sami sebe, da pomečemo v kot vse prazno besedičenje ter pričnemo s pozitivnim delom, kakor ga sokolska ideja ravno zahteva!

Nekaj tacega pozitivnega dela tiči že tudi v tem, da je dijak akademik v sredi družbe svojih bratov Sokolov. Stem vresničuje načelo bratstva, ki naj veže vse člane naše narodne družine. Inteligenca in priprosti narod smo si danes tujci. Ni eni ni drugi se ne zavedajo, da smo si bratje vsi, enaki vsi, otroci ene slavne, ljubljene matere. Zato tako nezaupanje, zato

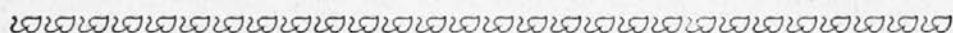
táke volitve po Slovenskem! Ako pa bodeš akademik v telovadnici stal ob boku obrtnika ali delavca, ako bodeš dan na dan občeval s svojimi po mislih naše buržoazije nižjimi sobrati, izginila bode nezaupnost, na njeno mesto pa mora stopiti na eni strani spoštovanje, zaupnost, na drugi strani pa tem večje prijateljstvo, tem iskrenejša ljubezen do tistih članov človeške družbe, ki jih le-ta zanemarja in zaničuje, a jim hlini svojo neresnično naklonjenost kedar jih potrebuje.

Ve bratrstvi rovnost, v rovnosti síla,
a v síle pak mužné odvahy díla!

Želimo dijaka - akademika v svojem krogu tudi zaradi njega samega. Saj je njemu treba telesne in duševne vzgoje ravno tako, kakor vsakemu drugemu članu našega rodu. Da, on ki je poklican, da bodi narodu učitelj in voditelj, on je v prvi vrsti dolžan ne samo, da prednjači s svojim najboljšim izgledom, temveč da z vsemi svojimi silami stremi za telesno in duševno popolnostjo svojo. Junakov nam je treba za naš boj — junak mora biti v prvi vrsti prihodnji oficir naše narodne vojske! V tem oziru je vladala doslej — ne bojim se izreči te sodbe — velika zanemarjenost in malomarnost. 90% naše akademiške mladine ne stori za svoje telesno zdravje prav ničesar in 90% od teh zopet stori vse, da si svoje zdravje po možnosti pohabi in pokvari. Zato naša inteligenca umira v najboljši svoji moški dobi, tedaj ko bi se zanjo na podstavi pridobljene izkušnje stoprav pričelo resno in solidno delo.

Mi ne potrebujemo toliko politikov, kakor da so v vseh stanovih vseh slojev zasedena vsa mesta z zdravimi ljudmi. Ne glede na naše kmetsko ljudstvo, na naše obrtnike moramo Slovenci zlasti v takozvanih liberalnih poklicih imeti kar najmnogobrojnejše zastopstvo. Tem poklicom ste Vi akademiki pomnožujoči naraščaj, in vspešna bo naša konkurenca napram tujcem le tedaj, ako bodemo poleg številnosti prevladovali z nadarjenostjo, s pravo inteligenco iz zdravega, čvrstega telesa. Sokolska šola bodi našim akademikom druga univerza!

Zato dragi bratje, stopite v naš krog. Če kje, morete pri nas aktivno poseči v narodno-politično življenje. Vsestranska osamosvojitev v narodno-gospodarskem, v narodno-političnem ter v kulturnem oziru — bode zaključila Vaše vzajemno z ostalimi brati izvršeno delo. To pa je cilj naš, smoter sokolske ideje! Sokol mora biti čvrst, bistrega uma, značajan, samostalen in odločen, in tak bode tudi narod, kedar pronikne naša božanstvena ideja vse sloje narodove. To hoteti izvršiti bodi naša sveta dolžnost! Ideja sama ob sebi Vas vabi bratje akademiki, da ji posvetite svoje sile. Idejo imamo, idejo krasno, nebeško in kar je največ vredno izvedljivo, na Vas leži v veliki meri, da podstavite ideji realna tla, da jo izvedete. To bodi Vaša politika. Na zdar!

Bogumil Vošnjak:

O pomenu ankete.

Začetkom novega veka se je med tedanjim učenim svetom mnogo rabila beseda statistika. V Italiji, domovini prvih teoretikov na polju politike in prvih potnikov, ki so raziskavali doslej neznane dele sveta, se je najprej gojila ta nova veda, ki je imela pred štirimi stoletji ves drug značaj. Da je bila ta nekdanja statistika v najožji zvezi z državo in njenimi pojavi, nam je dokaz beseda sama.

Stato — država — je beseda, ki spominja na prvotni pomen statistike. Diplomati, državni tajniki in drugi učeni možje so popisavali domača in tuja mesta, dežele in države. Niso bili to potopisi v navadnem pomenu besede, ampak obširna poročila o deželi in prebivalstvu, o vladi in vojaštvu, o dvoru in vladarju. Staroitalijanska in francoska politična literatura obsega mnogo takih del. Mnogokrat so se posluževali ti prvi statistiki latinskega jezika. Znamenito delo te vrste je latinsko pisana knjiga Vipavca grofa Herbersteina »Comentarii rerum moscovitarum«. Začudili bi se pač ti stari statistiki, ako bi vstali od mrtvih in videli na policah velikih knjižnic tolste statistične letnike raznih izvestij z brezkončnimi, nedoglednimi številkami. Kako temeljito se je spremenila statistika; pravzaprav ji je ostalo samo še isto ime! Nezistematični popisi so se umaknili vedi, ki je ogromnega pomena za celo socialno in državno življenje. V tej novi vedi je zavladala suha, trda, neizprosna številka, ki govori golo resnico brez vseh olepševalnih dostavkov. Ta veda se je dozdevala mnogim prehladna in pretrdosrčna, ker je odkrivala mnogokrat z brutalno odkritosrčnostjo madeže in rane socialnega življenja in ker se ni ozirala na posameznikovo usodo, ampak smatrala posameznika kot neznamen del celotnega socialnega pojava. Iz hladne, suhoparne statistike se je razvila anketa.

Dočim je statistika vedno le upoštevala množico, ne oziraje se na posameznikovo mnenje in usodo, zanimala se je anketa vedno v prvi vrst za posameznikovo mnenje in za subjektivna dejstva.

Nastala je nova vrsta raziskavanj, anketa, ki je sicer v nekem oziru sorodna statistiki, pa se drugače silno od nje razlikuje. Ni mogoče trditi, da bi bila polnopravna sestra statistike, ali tudi ne, da bi bila hčerka statistike. Anketa zavzema neko na pol samostojno, na pol odvisno stališče v klasifikaciji socialnih ved.

Vprašajmo najprej: Kaj je anketa? Značilno je, da se mnogoštevilne definicije precej razlikujejo druga od druge. Filipović pravi, da je »anketa ustmeno ali pismeno poizvedovanje, čigar svrha je izpraševati posameznike o dejstvih, ki niso vsem pristopna in znana«. Podčrtati je treba posebno besedo »dejstvo«. Dejstva so odločilna pri anketi, dočim so ona pri statističnem štetju skoraj brez vsake važnosti. Pri anketi izjavlja delavec ali kmet, da živi v dobrih ali slabih razmerah in našteva razna dejstva, po katerih se more sklepati na njegov gmotni položaj. Statistiki pa vpraša samo, koliko

oseb je umrlo, koliko se rodilo, koliko je ta ali ona dežela pridelala žita in vina, koliko svile in papirja. Statistiku je številka vse, dejstva, ki so pa povzročila ta pojav, ga ne brigajo mnogo.

Treba je tudi odgovoriti na vprašanje, kedaj in zakaj se prirejajo ankete. V gospodarskem življenju te ali one države je nastala kriza, produktivni sloji obubožajo, izvoz se zmanjšuje, vse je nezadovoljno z vladajočimi razmerami. V časnikih in zakonodajalnih zastopstvih se zahteva, da bi se preiskavalo, kaj je zakrivilo splošni gospodarski upadek ali pa propadanje tega ali onega sloja. V takih slučajih se sklicujejo ankete, h katerim se vabijo zastopniki prizadetega stanu, kmetje, obrtniki ali delavci. Nalašč v to svrhu sestavljena komisija izprašuje zastopnike raznih stanov, kaj je vzrok njih neugodnega gmotnega položaja. Na podlagi takih izvajanj je mogoče sklepati na nedostatke, ki ovirajo splošni razvitek in blagostanje. Naloga zakonodajalčeva kakor tudi cele družbe je, da se odpravijo dosedanji nedostatki. Vsaka velika anketa je povzročila spremembo vladajočih družabnih uredb. Anketa odkriva hibe in opominja poklicane činitelje k reformi.

Anketa je prav dobro sredstvo, odkrivati socialna dejstva. To sredstvo nam omogočuje spoznavati natančno razmere in upoštevati njih vzroke in posledice. Ona nam podaja globok pogled v zamotano vrvenje gospodarskega življenja in v razmere najširših plasti prebivalstva.

Odveč bi bilo naštevati najrazličnejše vrste ankete. Treba je samo, da čitamo kak večji dnevnik in brž najdemo poročilo o kaki anketi. Vse mogoče panoge državnih ved nudijo priložnost, da se priredi anketa. Znani statistik Mayr razlikuje med socialno, politično in parlamentarično anketo. Na vsak način je pa poglobitni namen ankete v prvi vrsti poizvedovati o gospodarskem in socialnem življenju.

Težko je določiti mejo, ki loči statistiko od ankete. Navadno štetje na vsak način ni anketa. Anketa se vrši le enkrat, dočim se prireja štetje večkrat v gotovih presledkih. Mnogokrat so statistični podatki prepotrebni za sklicatelje ankete, katerim je na podlagi takih podatkov še-le mogoče, staviti primerna prašanja.

Statistika in anketa se mnogokrat dopolnjujeta. Statistika je na vsak način popolnejša kot anketa, kajti statistične številke so vedno točne in natančne; ona prinaša mnogo suhoparnega gradiva dočim se pojavlja pri anketi mnogo zanimivih dejstev. Pri statističnih raziskavanjih odloča objektivna številka, pri anketi pa subjektivno dejstvo. Prav lahko se pa spoji statistična metoda z anketo, kar je gotovo vedno stvari v prilog.

Ustmena anketa se v marsičem razlikuje od pismene. Ta razlika je velike važnosti. Jasno je, da je pismena anketa precej podobna statistični štetvi. Ne samo pri ustmeni, ampak v prvi vrsti pri pismeni anketi se rabi vprašalna pola. Dočim je vprašalna pola pri pismeni anketi neobhodno potrebna, pogrešamo jo lahko pri ustmeni, dasi tudi v poslednjem slučaju ni brez pomena. Kar se tiče vprašalne pole, je najprimerneje ubrati srednjo pot. Vprašalna pola naj ne obsega preveč, pa tudi ne premalo vprašanj. V

Franciji so se prirejale ankete, pri katerih se je uporabljala vprašalna pola s 700 vprašanji. Posledica takega nespametnega početja je bila, da se je anketa izjalovila.

Treba je ločiti javno anketo od zasebne. Javne ankete prirejati je poklicana država in druge javne korporacije, zastopstva itd. Zasebne ankete pa prireja lahko vsako društvo in vsak zasebnik. Umljivo je, da mora samo država prirejati obsežne ankete v velikem slogu, ker se lahko zanaša na podporo podrejenih uradov. Privatne ankete so vedno bolj skromnega značaja, dasi so v marsikaterem slučaju jako koristne. Pismene ankete, katere prireja država ali kako javno zastopstvo, imajo vedno nekoliko birokratičnega značaja, kar najlepše dokazujejo velike francoske državne ankete. Nehote se vgnezdijo v takih podjetjih birokratični duh. Vprašalne pole so preobširne, vso svežost ustmene ankete zaduši oficijelno ozračje. Šablonske rubrike ne dopuščajo, da bi se zrcalile v rezultatih cele ankete istinite razmere. Privatne pismene ankete imajo prednost, ker se pri takih podjetjih težko vdomači šablona, in ker prizadete osebe želijo, da bi se ohranila vsa svežost, katera diči navadno le ustmeno anketo.

Velike pismene ankete zaostajajo navadno za ustmenimi. Težko, da, nemogoče je, pri pismeni anketi izražati neizobraženemu delavcu ali kmetu pismeno to, kar bi ustmeno tako lahko povedal. Malokaterim osebam je mogoče, svoje misli izražati jasno in določno pri pismeni anketi, dočim bi bile pri ustmeni anketi njih izpovedbe vrlo dragocene. Dalje sledi.

~~~~~

Listek.

Jugoslovanski dijaški kongres in umetniška razstava v Beogradu. 18., 19. in 20. kimovca bodo zborovali dijaki vseh jugoslovanskih narečij v Beogradu. Ker se istočasno otvori jugoslovanska umetniška izložba in bo par dnij pozneje kronanje kralja Petra, je pričakovati, da se tudi drugi Slovenci v večjem številu pridružijo dijaštvu. Srbi nam pripravljajo prisrčen sprejem. Do Siska nam pride državni parnik »Šumadija« naproti, da nas popelje v Beograd. V izložbenem odboru so razun zastopnikov srbske omladine: rektor beogradske velike šole dr. M. Leko, vseučilišni profesorji Cvijić in Štefanović, umetniki Jovanović in Todorović, književnik Matavulj, kustos narodnega muzeja Valtrović in dr. Vasić. Jury bo odločala, katera dela dobe nagrade in katera se nakupijo iz dohodka posebne loterije, ki bo imela za dobitke umetniška dela. Vsak narod pošlje v jury po jednega člana. Zato morajo umetniki prijaviti, koga žele imeti v jury. — Slovenski umetniki se na razstavo že dobro pripravljajo. 16. in 17. mal. srpana so se vršila v Ljubljani med člani umetniškega kluba »Save« in dijaškega umet. društva »Vesne« posvetovanja. Slovenska razstava bo v treh oddelkih: v jednom bodo dela »Save«, v drugem »Vesne«, v tretjem slov. umetnikov, ki

ne pripadajo nobeni združitvi. Dela se zbero med 20. in 25. vel. srpanom v Mestnem domu v Ljubljani. Vabila so se razposlala vsem slov. umetnikom, katerih bivališče je znano. Pričakuje se udeležba okrog 40 slov. umetnikov na razstavi. — Hrvati so se organizovali za razstavo v posebnem odboru, v katerem so: umetniki Crnčič, Čikoš, Frangeš, Medović, Valdec, Iveković, Kovačević, dalje prof. Brunšmid, Ljuba Babić Gjalski, dr. Dežman, dr. Miletič, Mih. Mikolič in akademika Maravič in Križman. Vabilo sta poleg imenovanih umetnikov sprejela tudi že Bukovac in Rendić.

Slovanski dom v Trstu. Ne pretiravamo, če imenujemo otvoritev narodnega doma v Trstu za Slovence najznamenitejši dogodek tega leta, seveda če se izpolnijo nanj stavljene nade: Gigantska stavba, ki priča o nepremagljivi delavnosti tržaškega Slovenstva, bo dostojno reprezentovala slovenske težnje k morju v Trst. Dne 24. t. m. se brez večje slavnosti otvori Slovanski dom. Ni nam za hrup in šum, pa zdi se nam vendar, da ni prav, če se opusti nameravana slavnostna otvoritev. Ljudstvo, ki se je veselilo skozi leta, zahteva, da je dan, ko se mu izpolni ponosna nada, ovenčan. S slavnostjo bi se ljudstvo mahoma uživilo v novi dom. In ostali Slovenci — naj pri naši minimalni politični izobrazbi še tako malo umevajo pomen Trsta in politiko tržaških Slovencev — so se radostili, da pridejo stisnit roke Tržačanom: domačine bi vtrdilo, ostalim pa bi se pomnožila zavest o važnosti tržaške postojanke. —č.

Dijaško podporno društvo v Trstu snujejo tamošnji rodoljubi. Namen mu je, podpirati dijake slovanske narodnosti iz Trsta in tržaške okolice ter Primorskega sploh, kateri se uče na tržaških srednjih šolah in po močeh društva tudi take visokošolce, ki so se učili na tržaških srednjih šolah in se zavežejo službovati po dovršenih študijah na Primorskem. Tem potom se pomnoži slovansko razumništvo na Primorskem. Lepoti idej in želj rodoljubnih snovateljev naj bodo sorazmerni uspehi novega društva — dobrotnika slovenskega dijaštva!

Veljavnost pravnih izpitov na zagrebškem vseučilišču se je v nekoliko priznala istrskim in dalmatinskim Hrvatom. Državnim izpitom treba še dopolnilnega izpita pred hrvatsko komisijo na Dunaju. Do popolne jednako-veljavnosti, ki bo možna, ko se uvedejo v Zagrebu zadostne stolice za avstrijsko pravo, je še precej pota. Vendar so se Nemci že silno vznemirili. Če pomislimo, da se ni nič drugega zgodilo, kot olajšalo, da študira Hrvat na hrvatski univerzi, se nam usiljuje prepričanje, da je sodeč po nemških nastopih zavist ena glavnih potez narodnega značaja nemškega. V Pragi in Zagrebu so Slovani imeli shode proti nemškim nevoščljivcem. Tudi dunajska univerza je v zadevi, ki jo nič ne briga, sklenila spregovoriti, seveda proti Hrvatom. Ob sebi je umljivo, da stoje Slovenci s Hrvati v isti vrsti. Rektor dunajskega vseučilišča je poklical predsednika »Slovenije« na odgovor, češ da je čul, da so prišli agitatorji iz Hrvatske na Dunaj, da tu provzročé nemire. Grozil je z vsemi sredstvi. Dobil je seveda odgovor, da je žrtev dovtipne mistifikacije, in da slovensko dijaštvo samo brez vnanjega

impulza ve nastopati. Dvoje misli nam prihajajo pri tem Escherichovem nastopu: Rektor pač slabo sodi svoje dijaštvo, ker ga ima za toli nezavedno, da mu treba vnanje agitacije za kak nastop. Ker pozna Escherich le nemško dijaštvo in je ž njim v intimnih zvezah, bo pač pri nemškem dijaštvu tako. In res je protest nemškega dijaštva proti odredbi ministerstva v prilog reciprociteti izpitov nastal v čudovitem soglasju z gospodo od zgoraj. Na drugi strani pa je za nas zadoščenje, če se v hrvatski zadevi govori s slovenskim dijaštvom, kakor da je to slovenska zadeva. Naš dolgoletni složni nastop je navzgor donesel uverjenje, da nas ni možno več ločiti.

m.

Planinski shod českich in slovenskih akademikov. Česko-slovenski planinski akademični krožek priredi 13. in 14. vel. srpana planinski shod v Bovcu. Člani, katerim naj bi se pridružili mnogi prijatelji planinstva, se snidejo pri Aljaževem domu na Vratih že 7. vel. srpana. Odtod se podajo v Trentsko dolino, kjer prenoče v novopripravljenih planinskih prenočiščih. Potem gredo po Soški dolini v Bovec. Iz Bovca bosta izleta na Kanin in Mangart. 13. vel. srpana je v Logu v hotelu župana M. Černuta društvena seja. Naslednji dan je planinska veselica v Bovcu. Kdor se more pomuditi en teden na planinah, naj se pridruži krožku. Osebito vabimo kolege akademike in abiturijente. Odbor. — Krožek posluje uspešno že eno leto. Razun nalog ostalih planinskih društev ima specijelno nalogo, širiti med Čehi zanimanje za naše kraje. Zato namerava ustanoviti v Pragi mal planinski muzej. Da bo ideja uspela, je dokazovala lepo urejena krožkova razstava v vsedijaški razstavi v Pragi. Letos postavi krožek že planinsko kočo. Člani prejemajo dva mesečnika: »Planinski Vestnik« in »Alpsky Věstnik« in uživajo vse udobnosti planinskega članstva. Letnina 3 K. Slovenski akademiki, pristopite številno h krožku.

Poziv! Odbor »Maticе Slovenske« je izvolil v seji dné 28. marca t. l. odsek, ki naj pripravi vse, kar je treba za izdavo »tehničnega nemško-slovenskega slovarja«. V ta namen se obrača ta odsek do vseh, ki so morda že nabirali ali še nabirajo tehnične izraze, bodisi med narodom, bodisi po tiskovinah, s prošnjo, da mu blagovolijo svoje zbirke dati na razpolaganje ali mu vsaj naznaniti, kakšne zbirke imajo, t. j. v kakšne tehnične stroke spadajoče in kako obširne, in ali bi jih bila volja nabrano gradivo v porabo prepustiti »Slovenski Matici« za slovar, ki se ima v svojem času izdati. Dopisi, tičoči se te stvari in zbirke naj se pošiljajo »Slovenski Matici« v Ljubljano. Pripravljalni odsek za izdavo tehničnega slovarja.

Bugarska slovnica sa čitankom. Sastavio Janko Benigar. Zagreb 1904. Cena 1 K. Na prste lahko našteješ Slovence, ki poznajo bolgarsko narečje. In vendar naj bi vladalo načelo, da zna vsak slovenski izobraženec slovenska, posebno jugoslovanska narečja vsaj toliko, da razume, če čita ali posluša. Iz peresa našega slovenskega kolega Benigarja izišla bolgarska slovnica lahko tu pomore tudi Slovencem, čeravno je pisana za Hrvate. Toplo jo priporočamo slovenskemu dijaštvu.

Almanach Slavia 1904—1905 a Průvodce studentským životem. V Prahi. Cena 1 K. Izdalo akad. društvo »Jungmann«. Českí dijaški koledar obsega poleg običajnih koledarskih podatkov vsa za dijaka potrebna navodila: o vojaški dolžnosti, o šolah vseh stopenj in strok, o praških knjižnicah, čitalnicah, muzejih, gledališčih, galerijah, o dijaških in podpornih društvih. Važna je kratka znanstvena bibliografija za dijaštvo. Poleg pravnega pouka o shodnem in društvenem zakonu so v Almanachu članki: Masarykov — »Aforizmi o političnih strankah, Miláčkov — »O spolni nravnosti«, dalje »O telesni vzgoji českega dijaštva«, »Ženski studij« in E. Chalupnega: »Srednje šole, vzgoja in samoizobrazba«. Prednost letošnjega koledarja je pozornost na srednješolce. — Po sličnih načelih urejen koledar bi bil nujna potreba za slovensko dijaštvo. V »Sloveniji« se je že zbiral zanj material, a letos ga ni bilo možno izdati. Brez pomoči ostale inteligence, ki umeva težnje dijaštva, je delo težko. Za prihodnji junij upamo zbrati material in izdati dijaški koledar v založbi »Omladine«.

Nasprotnikom „Omladine“ nekoliko odgovora. Menda nima noben slovenski list toliko in tako pisanih nasprotnikov kot »Omladina«. Zoper naš list so složni najhujši medsebojni sovražniki. Na napade »Slovenca«, Malovrha, »Katoliškega Obzornika« in »Save« se ne izplača odgovoriti; »Gorenjec« naj raje neha metati polena Ciril- in Metodovi družbi, kot da zabavlja radikalcem. Celó »Edinosti« prvi glas o našem listu je bil sovražen. Graški »Triglav« se je hudo razkoračil. Svojo notico v zadnji številki vzdržujemo v polni meri in jo spopolnjujemo z naslednjim. Čitatelje prosimo oproščenja, a pečati se moramo v par vrsticah s »starimi Triglavani«, ker so nas izzivali in skušali oblatiti. Trdili smo 1., da je sedanjim Triglavanom sabljanje prva stvar, in da isti lahkomišljeno izzivajo medslovenske kontrahaže. Sabljaški klub je »blesk Triglava«, in že nekaj let se je bil boj med vladno sabljaško stranko in protisabljaško opozicijo, ki je vedno zahtevala, da naj ne bo prva naloga društva gojitev sabljanja, ampak duševna izobrazba članov. Da se upa sedanji predsednik ponašati napram abiturijentom z znanstvenim klubom, ko je vendar ob vsaki priliki proti njemu nastopal, češ, da ne sme imeti življenske sile, ta je vendar malo prehuda! V »Triglavu« je bilo pravilo, da se člani ne smejo biti med sabo, kar je pomenilo, da se goji spretnost sabljanja edino proti Nemcem. Ali se ne spominjate, zakaj sta bila dva tipična »stara Triglavana« vržena iz »Naprej-a«? 2. smo trdili, da je sedanji »Triglav« oziroma onih par članov, ki jih še ima, liberalnega mišljenja. Spominjamo jih le, kako so celó poslovniški boj imenovali principijelen. Edino kar bi se dalo v naši notici popraviti je, da morebiti sami ne vedo, kakega mišljenja so, ker so se o tem na zadnjem občnem zboru dolgo časa posvetovali, in je predsednik gordijski vozal presekal z duhovitim izrekom, da so »liberalci na narodno-radikalni podlagi«; 3. smo trdili, da so se rabila pri iztiranju radikalcev sramotna sredstva. Zadnjič jih iz usmiljenja nismo povedali, zdaj se nas k temu sili, da vprašamo: komu se zdi častno, če akademik na javnem zborovanju na nasprotnika meče čike, kaže osle, zgrabi nasprotnika za vrat, če se na zboru priznava nezakonitost izvolitve

predsednikove, a se jo vendar proglasi za veljavno in sam izvoljenec glasuje za pravilnost izvolitve, in če le-ta — kakor se čita v odgovoru radikalcev v listih — sam pove, da iz nezakonitosti svoje izvolitve potegne konsekvence le, če mu je zagotovljena večina za novo izvolitev! Pa tudi o boju zoper t. R. je boljše, da molčite, ker kaže dogodek v blagajniški knjigi, da je bilo gospodov samih sram onega čina, zaradi katerega so začeli gonjo zoper člana, ki ga je grajal. Bodi dovolj. S Triglavom so sklenjeni naši računi. Kar smo navedli, imamo potrjeno z mnogoštevilnimi pričami. Urednik prevzame vso odgovornost pred sodiščem, kajti res bi se lahko smatralo kot osebno žalitev, če se koga dolži, da je v resnem štadiju izustil krilate besede o srcablazečem sabljanju. Čitatelji naj nam oprostite naš ton, a kdor je prečital izbruhe proti nam, nam bo dal prav.

Članom „Prosvete“. Prosveta je prinesla na Kranjsko napravo narodnega kolka v korist »Družbe sv. Cirila in Metoda«. Članom pripada naloga, da z vsemi močmi pomagajo pri razpečavanju. Naroče naj si pri društvu potrebno število kolkov, ki ga naj v svojem okolišu razprodajajo in potem nemudoma vpošljejo društvu denar. Kjer je le mogoče, naj spravijo narodni kolek v prodajo po gostilnah, prodajalnah in trafikah. Pazijo naj, da ne bo nobene zabavne priredbe v njihovem okraju, kjer se ne bi na vstopnicah, pri šaljevih poštah itd. porabljal in prodajal narodni kolek.

Članom se razpošiljajo krajepisne vprašalne pole, katere je izdala »Slovenska Matica«. Njim dostavljamo: Pred vsem naj se nabiralec informuje natančno o obsegu politične občine, ki si jo je izbral za delokrog. Praktično je tudi poznati meje katastralnih občin, v katere je politična občina razdeljena. O tem se more vsakdo informirati pri županstvu ali pri davčnem uradu, kjer si ogleda mapo. Kdor prevzame delo, ga mora za celo občino dovršiti sam ali s pomočjo tamošnjega razumništva. Za nabiranje si napravi na celi poli popirja naslednji formular:

Politična občina..... katastralna občina....., spadajoča pod fare:.....

Opomba: Tu se napiše, ali se je v občinski ali farji razdelbi izvršila tekom zadnjih desetletij pretemba.

Razdalje kolon v formularju:						
1 cm	5 cm	2 1/2 cm	2 cm	3 cm	5 1/2 cm	2 cm
Št.	Ime, kakor ga izgovarja ljudstvo v 1. sklonu in na vprašanje, kje, kam, odkod s predlogi. Kako se zovejo ljudje iz kraja. Pridevnik iz imena.	Značaj kraja (vas, studenec, drevo itd.).	Ime, kakor je v mapi.	Pravilna oblika imena (po sodbi nabiralca).	Event. razlaga imena (iz lokalne zgodovine) in druge opombe.	Tuje ime, kjer se rabi, ali kjer more k umevanju koristiti. Če je po sodbi nabiralca skovanka, jo da v oklepaj.

Večje opazke napiši posebej z *. — Vsak nabiratelj se podpiše in jamči z imenom, da je vse resnično in vestno zapisaval.

Člani naj odgovore na posebnih polah na podlagi sodnijske razdelbe s sodelovanjem vsega razumništva dotičnega kraja naslednjim vprašanjem o čitalnicah oziroma bralnih društvih: Kdaj se je čitalnica osnovala? Kakšne naloge izvršuje (zabava, pouk)? Kdaj je dosegla višek delovanja? Zakaj je event. propadala? Ali ima knjižnico? Če jo ima: koliko zvezkov? poslovne ure? ali ima zapisnik knjig? razdelba knjig po strokah (beletristika itd.)? ali ima izposojevalni zapisnik? če ga ima: katere knjige so se najbolj čitale? koliko posodb na leto? na mesec? koliko stalnih čitalcev? ali ima čitalnica svoj lokal? katere časopise? katerim stanovom pripadajo člani in odbor? ali je izdalo letno poročilo? Opombe.

Na vsako vprašanje naj se po možnosti odgovori za vsa leta obstanka. Kdor potrebuje pojasnila ali pomoči pri kakem delu na pr. pri proučevanju izposojevalnega zapisnika, naj se obrne na društvo. Pred vsem naj k delu pritegne srednješolce.

Srednješolkam in srednješolcem! Priredimo v oktobru samostojno prilogo »Omladine«. Ker se pa hočemo ob tej priliki najbolj ozirati na sotrudištvo od strani dijaštva, kateremu edinole naj je priloga namenjena, prosimo, da nam vsi oni, ki žele, da objavimo njihove proizvode, pošljejo svoje spise vsaj do 15. septembra na uredništvo. Na ta način hočemo dejanski podpirati stremljenja naših srednješolskih tovarišev in tovarišic in upamo ugoditi njihovim že dolgo gojenim željam. Natančnejša pojasnila se zvedo pri uredništvu.

Popravek. V članku »Koroško šolstvo« popravljamo s tem nekaj pomot: od začetka 9. vrsta se glasi: Grafenauer — tako vsaj poroča »Slovenec« — stopa s pozorišča, str. 55. vr. 28 hinaus mesto heraus, str. 56. vr. 14. »marnjejo«, str. 57. vr. 3. mesto v Mariboru: v Celovcu.

Za tiskovni sklad „Omladine“ so darovali gg.: dr. Henrik Tuma, odvetnik v Gorici 6 K, dr. Pertot J., odvetnik v Trstu 4 K, Josip Tollazzi, posestnik in trgovec v Dol. Logatcu 4 K, Lozar Pavel, trgovec v Ljubljani 4 K, in dr. Žmavc, amanuenzis v Pragi 2 K. Prisrčna hvala, živeli nasledniki!

~~~~~

Naročnikom!

Ker je mnogokateri premenjal za počitnice svoje bivališče in se posebno glavni del našega naročništva — dijaštvo neprestano seli, je prav lahko mogoče, da se v dostavi lista vrivajo nerednosti. Kdor lista ne sprejema o pravem času, naj ga nemudoma reklamira. (Na listek kakršnegakoli formata se napiše: Reklamacija za n. pr. 6. št. »Omladine«. Natančni naslov. Na drugi strani je adresa upravištva »Omladine«. Reklamacije se pošiljajo brez vsake znamke!)